

vtozek, letnik in celotno izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom za vse leto 8 gl. — k. za pol leta . . . 4 . . . za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k. za pol leta . . . 5 . . . za četrt leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravičilo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno dvestopno vrsto se plačuje 6 kr., če se tiskane 1krat, 5 kr., če se tiska 3krat, 4 kr., če se tiska 3krat več pisemne se plačuje po prostoru.
Za vsak tisek je plačatolek (štempelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo lopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Št. 153.

V Mariboru 30. decembra 1869.

Tečaj II.

Staroletna

pritožba kranjskih Slovencev je že, da so neprimerno z davki preobloženi. Mnogo mnogo let poprej predno je nemški Dežman v slovenskem govoru po Celji razgrajal, da so preveliki davki spravili Kranjca na beraško palico, zdihoval je že kranjski kmet in obrtnik pod težo dačnega bremena. Odkar zboruje kranjski deželni zbor, je grajal, razlagal, prosil, pritoževal se in sklepal, da se kranjski deželci z davki krivica dela. Morebiti je previsoki davek edini predmet, v katerem so složne vse nasprotni si stranke na Kranjskem. Obile in opravičene prošnje in pritožbe so predrle denarstvenomisterske oblake in so prišle do prestola Njegovega veličanstva, ki je z najvišim sklepom 31. decembra 1864 določil, da se ima Kranjecem olajšati dačno breme. Toda cesarjevo milost so leto za letom krčili uradni izvrševalci, tako da je sicer pohlevni dr. Toman še v zadnjem zboru ne le tožil, „da se dobrot našega presvitlega cesarja, naši deželi izkazana, ne izvršuje enakomerno, da se ne daje ljudstvu kar mu gré.“ ampak da je vladi naravnost v obraz vrgel očitaje, „da se je najvišji sklep 31. decembra 1864 v škodo naši deželi rabil.“ Kako se je krčila „cesarjeva dobrot a deželi v škodo,“ razvidno je že iz tega, da je finančno ministerstvo še le leta 1869 spoznalo in priznalo, kako se ima v smislu visocega dobrotnika tolmačiti in izvrševati najvišji sklep 31. decembra 1864.

Skoraj 5 polnih let je potrebovalo, predno so visokoučeni dunajski in ljubljanski finančni umetniki javno izrekli, da ne bodo več jemali, kar je sam cesar dal svojemu ljudstvu. Po petletnem boji s kranjskim dež. zborom je finančno ministerstvo še le pravično raztolmačilo najvišji sklep in priznalo, da omenjeni sklep veleva in obeta, „da je pri odpisovanju davkov na dve reči gledati, namreč na preobloženje in pa na zadrege, ki jih časa okoliščine prizadenejo posamoznim davka plačevalcem in občinam. Od teh dveh reči (momentov) se prvo ne spreminja, in le druga je podvržena premembam in negotovosti. Iz tega pa nasleduje, da se ima po takih krajih Kranjskega, ki so najbolj preobloženi, tisti davkov znesek, za kterega so preobloženi, vsako leto, do splošne uravnave gruntnege davka, odpisovati, in da je potem le od okoliščin, ki med letom nastopijo, zavisno, ali se tem krajem še drugi zneski, razen omenjenega, in poleg ali se tudi še drugim krajem dežele kake davkovi zneski odpišejo ali ne.“

To in edino to je pravo razlaganje cesarjevega sklepa in po tem gre soditi vse, kar se je pred in po ministerskem razlaganju godilo s sklepom 31. decembra 1864. Ako se le v eni točki od leta 1865 do današnjega dne ni vršila cesarjeva volja take, kakor je razložena v gori navedenem ministerskem odloku, potem se je krivica godila kranjskim prebivalcem in po našem razumu sme vsak kranjski davkov plačevalec od škodovanja tirjati za vsak kranjec, kar ga je proti cesarjevemu

sklepu preveč plačal, kajti kakor je g. dr. Toman rekkel: „Kar je zapovedano ne sme biti nikomur na voljo dano, ali se hoče po zapovedi ravnati ali ne“, in znano je, da „pri denarju neha vsaka dobrodušnost“. Iz sledečega razgleda naj se naši bralci sami pričajo, kako se je od leta 1865 do današnjega dne odpisaval na Kranjskem tisti davek, za kterega je dežela **preobložena**.
Odpisalo se je:

Ime o krajev.	Za leto 1866, gl.	1867, gl.	1868, gl.	1869, gl.	1870, gl.*
Bistrica	4192.04	4208.56	nič	nič	nič
Brdo	6082.42	nič	nič	nič	nič
Črnomelj	5604.43	3177.64	nič	nič	nič
Idrija	704.31	477.89	nič	nič	nič
Kamnik	610.28	nič	nič	nič	nič
Kočevje	nič	nič	nič	nič	nič
Kostanjevica	2451.48	nič	nič	nič	nič
Kranj	10661.95	nič	nič	nič	nič
Kranjska gora	24.56	71.66	nič	nič	nič
Krško	3563.43	nič	nič	nič	nič
Lašče (Velike)	104.73	nič	nič	nič	nič
Litija	313.10	nič	nič	nič	nič
Ljubljana, mesto	nič	nič	nič	nič	nič
Ljubljanska okolica	17667.20	nič	nič	nič	nič
Loka	5023.92	nič	nič	nič	nič
Lož	1864.41	733.62	nič	nič	nič
Metlika	3227.69	2593.79	nič	nič	nič
Mokronog	2790.95	nič	nič	nič	nič
Novomesto	5493.06	2951.72	nič	nič	nič
Planina	2607.55	469.84	nič	nič	nič
Postojna	4596.19	6546.41	nič	nič	nič
Radeče	1199.95	nič	nič	nič	nič
Radoljca	243.07	nič	nič	nič	nič
Ribuica	nič	nič	nič	nič	nič
Senožeče	3695.39	—	—	—	—
Trebnje	3733.45	1766.81	nič	nič	nič
Tržič	195.07	nič	nič	nič	nič
Vipava	2644.78	2897.45	nič	nič	nič
Višnja gora	6664.17	nič	nič	nič	nič
Vrhnika	8495.18	nič	nič	nič	nič
Žuženberg	1464.03	760.13	nič	nič	nič

* Ker je državni zbor dovolil, da se smejo do konca marca meseca prihodnjega leta davki pobirati kakor tekoče, velja vse kar je rečeno za druga leta, vsaj tudi za prvo četrtletje 1870.

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

VI. Škrijo Nemškutar.

(Konec.)

Od vsega, kar je Herman v graškem deželnem zboru govoril, je meni to najbolj dopadalo, ko je nemškutarijo prisopodabljal nekdanjim turškim četovanjem po slovenskih pokrajinah. Kakor so Turki po slovenskih deželah fante lovili, jih v globoko Turčijo gonili, tam poturčili, in potem kot janičarsko vojsko nazaj v naše dežele pripeljali, kjer so ti janičarji še vse huje proti lastnemu rodu divjali kakor pravi Turci; — ravno tako nemškutarija slovensko mladino v nemškutarske janičarje spreobrača, ki potem še vse huje divjajo proti lastni krvi, nego pravi inorodniki.

Nemškutarija je s svojo zalego vse naše društvene stanove zasmradila. Poglejmo najpoprej med birokrate. Tu je glavno gnezdo nemškutarskega skota. Ponosno nosi nemškutarski birokrat glavo po konci, kajti v svesti si je, da on vse ultra-Slovence v strahu drži, in njih rusomanske, panslavistične ideje kroti. Revež, tam kjer si, tam z volumenom svoje osebe res slovenstvu prostor zaležeš in zakrotiš, kjer te pa ni, tam pa slovenstvu prav nič ne moreš! Z nosom režeš ljubljansko meglo, za teboj je pa zopet cela. Kar ti s svojim linealom in s svojimi škarjami ne dosežeš, to je vse slovensko. Mi Slovenci smo pač taki ljudje, ki imajo glave iz trde kosti.

Jaz sem večkrat podpise nemškutarskih birokratov študiral. Ta naredi svojo manipulacijo kakor bič, ki ima tu pa tam debele vozle, ime mu je vse v samih žvegljih; oni zopet svojo manipulacijo zakroži, da je podobna bolj klobasi čurki, kakor komu drugemu; ta je štiman na to, da zna svoje ime umetno ovenčati s črvi in glistami, oni obesi na konec svojega čestitega in slavnega imena celo klopko zvijajočih se gadov, ta pri manipulaciji pero pritiska, da izgleda kakor metla, ali bolje, kakor zvezda repatica, od ktere se iskre v debelih svinkah na okrog otrinjajo, oni jo zopet sfrčka in razseče, da izgleda kakor leteca ognjena strela; zopet drugi jo naredi, da od imena proč visi, kakor repni olupki.

Tak je naš nemškutar homorrhoidarius perennis.

Ravno tako hud pa bolj redek je nemškutar clericus pseudo-clericus. Da bi tudi on mogel nad duhovniško narodno inteligencijo vladati, je svoje gnezdo visoko gori v konsistorijalne pisarne obesil. On se naide v vseh slovenskih vladikovinah, ne ena ni izvzeta. Tam sedi s peresom za ušesom, pa duhta nad kurendami, v kterih kapelanom zabranjuje udeležanje političnega gibanja, se ve da samo v toliko, v kolikor je Slovencev na korist. Nemškutar clericus drži z volkovi in mesarji slovenske narodnosti, ne z pastirji slovenske katoliške črede. Največe njegovo veselje je, če volk mudnemu pastirju nenadoma nekoliko ovčic odnese. Škrija ni bilo v duhovskem stanu, denes pa pojavili so se tudi v konsistorijalnih pisarnah Judeži slovenskega naroda, pa naj dalje molčim, saj vem, da bi mi vrednik s debelo rudečo črto prečrtal moje če tudi resnične, a ravno zato bodoče besede.

Prav krotka duša je nemškutar špissbürgerius communis. Ta vrsta je zelo razširjena posebno po naših mestih in trgih. Nemškutar špissbürgerius je navadno velik siromak na duhu, razen nekoliko fraz o „nationalitätenthetze“ ne ve preveč, on vidi gibanje sveta, kolesa to gibanje gonečega pa ne vidi. Navadno še pomena tistih fraz ne ume, ki jih zmerom po ustih prežvekuje. Vsa njegova moč leži v njegovih voditeljih, vzemi mu te, in ti si mu glavo vzeli. On ni naš nasprotnik iz zlôbe iz hudôbe, nak! ampak iz nevednosti, in zato ker ga njegovi vodje na naš narod hujskajo. Za njega naj zadostijo pomilovalne besede: bog mu pamet razvetli, ter mu večno luč že v tem življenji svetiti daj!

Zelo nesramen, širokousten in razžaljiven za naš narod je nemškutar scolasticus germanicolens. Iz svojih dijaških let bi mogel marsičesa o njem pripovedovati. Ene pa vendar zamolčati ne morem. Imel sem profesorja, ki ni nobene priložnosti zanemaril, davše mu le količkaj povoda, se iz našega siromaštva izsmehavati, se nam rogati, in našo malenkost z nemško go-rostasnostjo prisopodabljati. V vsakem žepu je imel tako rekoč kamenje pripravljeno, da ga je mogel vsak čas po Slovincih lučati. Bodi mu bog tam na onem svetu milostiv, on na tem nam Slovincem nasproti ni nobene milosti imel. Te zasluge mu pa vendar ne morem odreči, da je s svojimi neprestanimi bôdci nas njegove učence bolj za narodno stvar bodril, nego bi bil morebiti nasprotno s hvaljenjem in štovanjem. Prav je imel rajni vladika Slomšek rekši: naj nemškutarji le gnojijo z gnojem svojih jezikov našo njivo; bolj ko jo bodo gnojili, spešneje bode naša stvar rastla!

Sicer je zdaj okrajnim glavarstvom in davkarijam res zaukazano, da morajo predložiti tudi za leta 1868, 1869, 1870, koliko davka se ima kranjskim prebivalcem — ne iz milosti — ampak zaradi preobloženja odpisati, ali s tem še ni pomagano, s tem še ni zadosteno najvišjemu sklepu. Tudi temu zaukazu kjubu ostajajo resnične še dandenes že glede leta 1866 dr. Tomanove besede: „Če človek pogleda ta pregled, mu pade na enkrat v oči taka različnost o tem, koliko je za en okraj odpisano bilo in koliko za drugi, in vendar so si ti okraji enaki, kar zemljiščne davke zadene, to je, da so z zemljišnim davkom enako preobloženi.“

Ravno tako malo je poravnano, kar je grajal g. dr. Toman gledé leta 1867 reki: „Človek mora misliti, da ta različnost izhaja po tisteh osebi, ktera v enem okraju bolje za ljudstvo skrbi, kakor v drugem. Glejmo samo ljubljansko okolico. Leta 1866. se je odpisalo 17667 gold. 20 kr., za 1867. pa nič, da-si je ravno isti sklep bil za leto 1866, kakor za leto 1867., in če je bila leta 1866. preobložena z davki, je bila 1867. leta ravno tako preobložena.“

Tudi gledé let 1868, 1869 in 1870 ni z onim ukazom še vse na čistim. Ko je v deželnem zboru kranjskem g. deželni predsednik Konrad v roke dobil gori stoječi pregled, ki pa je bil izpolnen samo za leto 1866 in 1867, skril se je za pregled in rekel poslancem: „Jaz sam ne morem vsega opraviti, uradniki pa res niso storili svoje dolžnosti.“ Kolikor moremo mi soditi, tudi zdaj g. Konrad ne bo mogel vsega sam opraviti, dasiravno je postal ud konstitucionalnega društva ljubljanskega, in kolikor smo dozdej opazili, niso se uradniki odsehal čisto nič predrugačli, tako da tudi dandenes radi podpišemo besede, ktere je v tej zadevi govoril g. poslanec Svetec reki: „Ne vem, da bi zadostil samo ta ukaz, če se bode tako spolnoval, kakor dozdanji ukazi. Mi imamo skušnje od poprejšnjih let, da se ukazi niso spolnovali, in skrb, da bi se tudi ta ukaz ne spolnoval, mislim je opravljena po skušnjah, ktere smo do zdaj doživeli.“

Ne more biti naloga enega članka do jedra razpraviti stvar, o kateri bi se dala pisati cela knjiga. Ali opomnti smo hoteli prijatelje našega naroda in pa narod sam na zadevo, ki ni kakšna „utopija, senjarija,“ ampak ki globoko sega v naše žepce. Sami se bomo mogli brigati in ne pred mirovati, predno milostljiva dobrot našega cesarja ne bo razvidna v davkarskih bukvicah. Na tanko bo treba paziti, ali in kako se spolnuje omenjeni ukaz. In ko bi „uradniki zopet svoje dolžnosti ne storili“, potem ne bo zadostilo, da se to samo konstatira v kakem zapisniku, potem bo treba skrbeti, da se drugače izvrši cesarjeva volja in ko bi bilo tudi treba poklekniti pred sam cesarjev prestol. Naši bralci bodo imeli med prazniki priliko sami si preračunati, koliko je morala že po izgledu preobloženja za leto 1866 kasneja leta kranjska dežela preveč davka plačati, naši pravniki nam morebiti povedó kaj in kako je storiti, da se nazaj iztirja, kar se je preveč potirjalo v državno blagajnico. Nasprotniki zedinjene Slovenije pak, ki vedno kriče o beraštvu kranjskega ljudstva, naj preštudirajo ta pregled in naši bodo ključ do revščine, našli odgovor na zagonetko, zakaj je uradna „Laib. Zeitung“ polna razglasov o tem, kdo je prišel na boben, našli vsaj nekoliko odgovora na velevažno vprašanje, zakaj kranjska dežela ne stoji v gospodarskem obziru na oni visocini, na kateri bi morala stati po pridnosti in razumnosti svojih prebivalcev.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 26. decembra. [Izv. dop.] Znano Vam je, da so

Enega dne zasači omenjeni profesor enega nas pri branji slovenskega časopisa kakor se pravi in flagranti, na kar je že dolgo prežal. V severni Ameriki nimajo v šolah nobenih po viših oblastih cenzuriranih čitank, ampak že abecedarji se učé iz vsakdanjih političnih časopisov v šoli brati, poleg branja se pa učé tudi v političnih zadevah razmišljavati, in zato so Amerikanci politično zreli, mi pa ne, ker se nam je celo v viših gimnazijalnih razredih zabrajevalo branje tačas skoz pohlevnih slovenskih časopisov. Kakor sem rekel, nekega dne zasači enega nas pri tem grešnem početju. Po nepravdni konfiskaciji dotičnega lista je sveta jeza profesorju obličje vse razpalila. Trdih korakov, kakor Ares ob Bregu Skamandra, ali ošabni turški baša s svojim velikim bobnom pod Siskom, je stopal moléče trikrat od črne table do okna, in zopet nazaj od okna do črne table; čelo mu je bilo grdo namrgodeno, ko da je bilo že štirinajst dni deževno vreme. Mi učenci smo v strahopočitovanju pričakovali grmljavico, ki se bo iz teh nad profesorskim čelom tako temno visečih oblakov čez nas uboge Slovenčke razsula. Dolgo je v svojih možganih misli kresal, dokler je nazadnje vendar-le eno izkresal. Četrtočas do črne table vrnivši se obstoji, mečka konfiskovan list krčevito v pesti, in reče zamolklim glasom, kajti jeza ga je tako v vratu klala, da še prav govoriti ni mogel: Kaj pa hočete vendar vi Slovenci?! — Veste kaj ste vi?! — Vi ste „das volk der siromaken“ (ipsissima verba)! — Vi v literaturi, v umetnosti, v zgodovini, v javnem življenju še tako zvane „tölpeljahre“ in „lummeljahre“ (ips. verba.) premagali niste! — In da bi bil, po Novičino govoreč, sam sebe prekobil, čez nekoliko časa molka še dodá: „ja nicht einmal die prügel- und pudeljahre haben die Slovenen überwunden!“ — Da bi te bes! sem sam pri sebi na tihem zaklel. S takimi in enakimi besedami nam je pri vsakej priložnosti ušesa zagozdil. Bogle škoda za to profesorsko glavo, da je morala v zemlji zgujiti, vredna je bila za germanski muzej v Norinbergu! To se vendar pravi s tistim svetim čuvstvom, ki ga rodoljubje imenujemo, zlodjati in vragovati!

Nemškutarji dobro vedó, da se našemu narodu ne bodo nikoli in z ničém prikupili, zato se mu hočejo vsaj do kraja dogrditi in omraziti, ter mu življenje kolikor le mogoče ogreniti. Pri nas je denes tako, kakor bo sodnjega dne: dve stranki, beli in črni, Slovenci in nemškutarji. Njim je lahko, ali nam je težko: lahko je njim nam zvezanim v lice bljuvati, še laglje pa nas plešaste striči, kakor pregovori pravijo. Mi Slovenci nikoga ne ža-

ljublanski vladni liberalci pred enim tednom praznovali na strelišči obletnico decemberske ustavnosti. Ne črhnil bi besedice o tej obletnici, ko bi ne bili pri tem slavljenji liberalne ere možje, ki so obče znani kot najhujši nasprotniki slovenstva, razkladali v puhlih frazah svojo gorečo ljubezen za kranjsko domovino. Nečem naštevati imen govornikov onega prazničnega večera na strelišču, ker zadostuje omeniti, da so govorili prvaki in prvi trobentači ljubljanskega mestnega odbora. Kakova pak je ljubezen teh častiteljev Herbst-Giskrovega ministerstva za lepo našo domovino, to priča, da samo eno omenim — dovolj spomenica, ki so jo poslali ljubljanski mestni očetje in kolovodje konstitucionalnega društva ministerstvu vsled turnarskega bega iz Janjčega, to pričajo sramotni dopisi o Slovincih, ki so dobajali po junaštvu v Velčah raznim židovskim in drugim novo-ernim časopisom iz Ljubljane na Dunaj in drugam. — to priča hitrica, s katero so bili poklicani magjarski konjiki v Ljubljano, to pričajo mnogi kmetje iz Janjske okolice, ki še zmerom v ječi tiče zaradi tega, ker so morebiti neprijubljene nemške turnarje iz svojega kraja pognali, vodju ljubljanske realke se pa za razb. . . napad mirnega domačina v Kamniku nič žalega ni zgodilo razun tega, ka je moral nekajkrat k deželni vladi k disciplinarni preiskavi priti, ki se je pa zanj brez vsega zla končala in še celo na drugo mesto prestavljen ni! — In če bi prav nobenega družega dokaza ne bilo o tem, kako si imamo misliti ljubezen ljubljanskih ustavovercev za našo kranjsko domovino, bi že samo to dosti jasno pričalo, ker so slavili obletnico one ustave, za katero Slovenci ne bomo nikdar marali. — Človek mora res občudovati značaje govornikov konstitucionalnega praznika! Še pred pol letom so srd in pogubo na slovensko ljudstvo bljuvali, slovenski kmet jim je bil surov, neveden, tolovajski itd. in če je šel liberalci na deželo in če prav ne dalje kot do Šiške, se je oborožil z revolverjem ali vsaj s palico z svinčeno bunko; komu ni znano kako oboroženi so šli turnarji na Janjče! In glejte veliko čudo! Pri konstitucionalni obletnici par dni pred Božičem hvalijo isti gospodje kranjskega kmeta, da je čvrst, inteligenten itd. —! Je-li mar naš kmet v pol leta res ves drug človek postal? So ga morebiti ljubljanski konstitucionalci tako spreobrnil? — So morebiti ljubljanski ustavoverci v tem kratkem času toliko poduka in inteligencije po kranjski deželi razširili, da je kranjsko kmečko ljudstvo kar na mah postalo inteligentno? — Koliko ljudskih knjig so neki ljubljanski liberalci spisali v poduk slovenskega ljudstva? Kje so one knjige beli dan zagledale, ki morajo biti se ve da slovenski pisane, ker bi jih drugače kranjski kmet ne razumel? — „Tagblatt“ in „Laibacher Zeitung“ res izhajata šestkrat na teden, ali to ni prav verjetno, da bi ta dva „liberalna“ lista kaj zdatnega pripomogla kranjskemu kmetu do inteligencije! Razun teh dveh blaženih sadik se pa v taborju ljubljanskih ustavovercev ne goji nobeden drug plod človeške omike na literarnem polju. — Človek bi brez vspeha vse kote pod in nad zemljo preiskal, da bi zasledil kako slovensko knjigo, pisano od ustavovernih liberalcev v poduk slovenskega naroda. In kako bi tudi ljudje te vrste mogli slovenski pisati, ker jim je slovenščina najbolj zoprna stvar na svetu! Oni se slovenskega jezika ogibljejo, kjer in kolikor le morejo, ter vsakega pisano gledajo, kdor se predrzne v njihovi družini slovenski govoriti! Oni skušajo po ravnih in krivih potih slovenski jezik še celo iz ljudskih šol pregnati in vse-izveličavno nemščino na njega mesto vrniti. Koliko grdega obrekovanje in natolevanja so imeli in še imajo prestati od teh krivih prerokov državljanske svobode in narodne ravnopravnosti za omiko slovenskega naroda najdelavnejši možje! Človek bi mislil, da ti ljudje ne vedo kaj govoré, ko bi ne bilo prejasno, kaj jih je nagnilo,

limo. pa se tudi od nemškutarjev ne bodemo več dolgo tako z lepa in z lahko žaliti dali. Nazadnje je vendar le bolje, da jaz psa grizem, nego pes mene. —

Prava rak-rana za slovenstvo je nemškutar rusticus. Žalostneje prikazni od te ne more biti, da je v novejših časih celo naše kmete nemškutarski contagium okužil. Sveta dolžnost vsakega rodoljuba naj bo, da tega raka, ki preti zmerom globljeje naš narod razjedati, prej ko preje izrežemo. Naroden slovenski kmet se po konci drži, on je zaveden, samosvesten, njega uradnikov ni strah, nemškutarski slovenski kmet je pa strašno servilističen in polzljiv. Navadno je tudi ogleduh in ovaduh; on je tisti, ki naše kapelane denuncira itd.

Nemškutar pravi, da je v službi nemške kulture, da nam „kanibalom, Bottokudom, Irokezem“, in kar je še več enakih ljubeznjivih izrazov, s katerimi nas pita, to novo vero trosi.

Kakšna je ta kultura, vsakdo vé; pisati ni varno, kajti §§. prežé, koga bi požrli.

Denes še s polno pravico moremo jadikovati: Joj, joj, joj! Slovenec joj! Vsak Nemškutar gospod tvoj! — Vsaka reč pa le en čas trpi, tudi nemškutarje bo enkrat kraj in konec. Kakor je čas škrijca pokopal, bo tudi nemškutarja. Nobena noč ni tako temna, ni tako dolga, da se ne bi enkrat danilo, tudi za nas bo enkrat na vzhodu solnce vzhajati začelo. Denes nam je nemškutarje pa še treba, brez nje gotovo ne bi bili tam kjer smo. Mi naš voz naprej vlečemo, nemškutarji ga pa nehoté zadaj tiščijo.

Eno pa nemškutarje vendar peče. Ako izvzamem posamezne slabotne prikazni, nemškutarja ne more na dan spraviti slovenskega lista, ki bi hvalil nemškutarska in druga protinarodna dela in prizadevanja. Marsikter goldinarček se je že ponudil, morebiti tudi izdal, marsikter nemškutarček više in niže bire je že gruntal in govoril o potrebi protinarodnega slovenskega časopisa. Dozdaj še zastoj; upajmo, da se bo zastoj trdil v prihodnje, da pa bodo pravi slovenski časniki bolj in bolj uničevali nemškutarsko mrčes in da slovensko ljudstvo pri tem po najbolji moči podpira svoje časnikarske branitelje. Srečno novo leto slovenskemu narodu in njegovim zastopnikom in zagovornikom!

de so pri obletnici, ki so jo napravili decemberski konstituciji v spomin skušali drug drugega prekositi v zatrjevanji svoje kipeče ljubezni za lepo kranjsko domovino. Ministerstvo namreč, ki se opira pseudoliberalna svojbina na-nj, je zgubilo trdno stalo in znalo bi se zgoditi, ka to ministerstvo pade ter da bi možje drugih nazorov vladne vaje v roke dobili, in ka bi se vsled tega marsikaj predrugačilo, kakor se mnogokrat zgodi pri bolniku ki pošlje po drugega zdravnika, kateri zdravila, ki jih je zapisal prvi, zavrže ali naravnost skoz okno pomeče. Prav verjetno je, ka bi nekteremu ustavo- vércem ne bilo po godu, ko bi moral zapustiti lepo kranjsko domovino, ko bi nesméł več sinov te lepe domovine odgojevati in vabite v naročje matere „Germanije.“ — Tudi pristop c. kr. deželnega predsednika k konstitucionalnemu društvu v tej dobi ni brez pomena, ker s tem je postalo to društvo oficijelno vladno, po značaju je bilo pa že tudi poprej vladno, ker šteje večino tukajšnih c. kr. uradnikov, kateri morajo poslušati in verno v srcih ohraniti povelja iz glavnega mesta Cislajtanije. Morebiti se še kdo spominja govora, s katerim je poleg „Laibacher Zeitung“ pozdravil c. kr. deželni predsednik 15. septembra t. l. deželni zbor kranjski, rekši, ka on ni te misli, da bi morala vlada stati nad političnimi strankami, nego ona mora stati med njimi, ter jih mora nagibati in pridobivati za svoje namére.

Gosp. deželni predsednik je s svojim pristopom k konstitucionalnemu društvu misel vresničil, ki jo je izjavil v deželnem zboru, on se je postavil med stranko, ki je stala že tudi poprej pod posebnim vladnim varstvom. — Gotovo ne bode nobeden Slovenec zavidal konstitucionalnemu društvu pristopa deželnega gosp. predsednika, — tim menj, ker je on tudi ud ljubljanske čitalnice, ter torej faktično stoji med konstitucionalno in med narodno stranko. — Da se pa ne oddaljim predaleko od prvotnega namena teh vrstic, se vrnem zopet k govornikom na strelišče na dan godú grudnové ustave. Rekel sem poprej, kaj je naše ustavóerne svobódnjake tako na mah navdihnilo s toliko ljubeznijo za kranjsko domovino, znabiti, da njim je tudi iz vladnih krogov kdo kaj na ušesa zašepetal; — pa bodi si tako ali tako, slovensko ljudstvo dobro vé, kdo mu je prijatelj, kdo pa ne; slovensko ljudstvo pa tudi vé, da njemu pri sedanjih političnih razmerah odstop sedanjih in nastop drugih ministrov ne more niti mnogo koristiti, pa tudi ne mnogo škoditi; zatorej se pa tudi Slovenci ne strašijo niti odstopa niti ostanka starrega ministerstva, ker Slovence navdaja le ena misel in želja, in ta je „zedinjena Slovenija.“

Po mnogih britkih skušnjah se pa slovenski narod več ne more opirati in več ne stavi svojega upanja niti na to, niti na ono ministerstvo, slovenski narod se mora spoletati le sam na se in na pripomoč svojih sorodnih bratov, na slavjansko vzajemnost; s pripomočjo slavjanske vzajemnosti se mora slovenski narod boriti proti cislajtanski centralizaciji, proti vtopljenju v nemškem morji, in s pomočjo slavjanske vzajemnosti si mora slovenski narod ustvariti „zedinjeno Slovenijo“, ktere mu iz proste volje ne bode privoščilo nobeno nemško ministerstvo, ministri slavjanske korenine in slavjanskega mišljenja pa žalibože na Dunaju ne pridejo tako hitro na vrsto. — Hvala Bogu, za to spoznanje, da več ne gojimo praznih nadej, da več ne pričakujemo rešitve od tam, kjer smo je tolikokrat marno pričakovali. — Najprvo Slovenci, potem Avstrijanci! Bog ni različnih narodov za to vstvaril, da bi služili kot gradivo tej ali onej državi, narveč se morajo države stvariti po različnosti in potrebah narodov. —

Konstitucionalno društvo in Ljubljani je pa gotovo tudi samo tega prepričanja, ka se slovenski narod ne more spraviti z onimi ljudmi, ki to slavijo, kar Slovenci sebi za neugodno spoznavajo — decemberska ustava nas ne more nikdar sprjazniti. —

Iz Maribora. [Izv. dop.] (Ministerska kriza. — Arndt in Breclj.) Ministersko vprašanje nij še rešeno. Korona si že dolgo premišljuje, komur bi se udala, ali ministerski „petorici“, ali pa „trojici.“ To pa je dobro znamenje opoziciji, da se pri tej priložnosti vsaj stanje države enkrat globlje preišče. „Morgenpošta“, ki je z ministersko večino v ravno taki zvezi, kakor moj „figaro“ in jaz, že poje Jiskri hosano; ali na konci istega članka ga že ščiplje ter iz visoke pesmi pada v piano, pianissimo, takó da zadnje še samo nekoličko šepeta. Ravno toliko veste obe „Preši“ povedati in nazadnje še oče Beust sami ne bi vedeli odgovora, če ravno precej blizo „za kulise gledajo“, kakor bi gospá „Domovina“ rekla. Tudi o tem, kar nas najbolje zanima, namreč o pričilih in o ciljih ministerske „trojice“ nič ne vemo. Ali so ti gospodje za majhno ali za vso premembo ustave? Ali je samo poljsko vprašanje tolik „domač prepír“ vnelo? Ali pa je morebiti Berger celó federalist postal, ker se je bolj na svoj vid, kakor pa na slabi svoj sluh zanašal? Vse to bode v kratkem jasno. Nas, slovansko opozicijo, tolaži edino to, da korona tako temeljito in globoko to krizo preiskuje; kajti iz tega vidimo, da je nij volja à tout prix (po vsej sili) z Jiskrovim „ustavnim knutom“ vladati. Sicer pa nas ta kriza ne plaši mnogo; mi ne računamo na ministre, ampak na nezmotljivi tek zgodovine in pa na čvrstost slovanskih národov, ktere neprijazna jim ministerstva res da morejo zavirati, a nikakor ne ustaviti. Mi bodemo kakor preje, če še ne glasneje svojih pravic tirjali. —

V nemških časnikih smo strmé čitali o neki Arndtovi svečanosti v Mariboru, ktera je po opisih in telegramih neki „sijajno se vršila.“ Mi tukaj v Mariboru stanujoči o tem prav nič ne vemo, kje je ta svečanost bivala. Morebiti so se nekteri ustavóverneži pri kaki privatni ali pa najeti lučici objemali in Arndtov „voterland“ z refrénom: „muss grösser sein“ do hripavosti prepevali ter Brecljnovim botiljkam čast delali? Ako je to res, potem prosit naš Kleinošek, Breclj!

Iz Trsta, 27. dec. * [Izv. dop.] Zopet Vam imam poročati en živ dokaz, kako očetovsko skrbi visoka vlada za tukajšne okolične — Slovence? — ne, ampak za mestne Lahe in Lahone. Za našo okolico toliko zaslužnega rodoljuba, obče spoštovanega g. Ivana Zora, telegrafjskega vi-

šega uradnika je prestavila iz Trsta med trde Nemce na švicarsko mejo, v Bregenc. V srce smo bili ginjeni, ko smo zvedeli, da nas mora zapustiti in svoje rodoljubno delovanje za okolične Slovence prenehati mož, ki si je za našo omiko in narodno zavednost pridobil toliko nevernljivih zaslug. Tolaži nas pri temle eno: narodno seme, kar ga je g. J. Zor v naši okolici zasejal, ni padlo na trdo skalo, ampak na rodovitna tla, in če tudi g. Zorova oseba ne bo med nami, ostane pri nas vedno njegov duh in vspehi njegovega delovanja. G. Zor je bil eden prvih, ki je začel dramiti in učiti nezavedno tržaško okolico. Pred poldrugim letom je osnoval in vedno s svojim svetom in izgledom podpiral Rojansko čitalnico, ktera se s svojo marljivostjo in gorečnostjo za narodno stvar daleč sveti po naši okolici in po širni Sloveniji. Okolica je svojega prijatelja vedela spoštovati in častiti in ga je dvakrat volila v mestni, oziroma deželni zbor tržaški. Volitev je bila kakor tudi volitev nekterih drugih rodoljubov dvakrat ovržena. A narodni nasprotniki so dobro znali, da je vse ometavanja prazno prizadevanje, znali so, da bi naši vrlji Slovenci g. Zora tudi desetkrat zavrženega enajstič na novo volili. Torej so si naši nasprotniki izmislili nov pripomoček, s katerim bi mogli g. Zora, narodovega ljubljena, neškodljivega storiti. Toliko časa so nadlegovali g. c. kr. namestnika gen. Möringa, dokler jim je obljubil, da hoče skrbeti, da se g. Zor prestavi. Möring je ostal takrat mož beseda — g. Zor je kakor že rečeno vzet iz naše srede in postavljen na švicarsko mejo. Res nam je s tem zasekana skeleča rana, ali naši nasprotniki ne bodo imeli vspeha, ktereja so si obetali od tega svojega „liberensatoričnega“ prizadevanja. G. Zor nas je predobro izučil, po njegovih ukih in izgledih bomo napredovali in brez strahu postopali, in če v prihodnje morebiti tudi ne bomo mogli voliti g. Zora, volili bomo vendar Slovence — in Lahoni ne bodo kasneje za trohice na boljem nego so zdaj. — Rojanska čitalnica je spolnila svojo častno dolžnost in poslaka dhajajočemu svojemu očetu lepo zaupnico ter ga enoglasno zvolila za svojega častnega uda. Vsi tukajšni okoličani na mu iz tisoč rodoljubnih src kličemo: Slava! Potujte srečo! Če tudi od nas oddaljeni, ne pozabite, da gre „vsaka sila do vremena“ in da se Slovincem ni še zadnjikrat mračilo. Kakor pa bodo v naših srcih zapisane ostale Vaše zasluge, zapomniti si hočemo tudi sredstva, ktera je „liberalna era“ rabila proti nam, in ako se zasučje, hočemo vračati in pokazati, da nismo zastony hodili v šolo življenja in trpljenja.

Denes je odrinil Ljodov parobrod „Diana“ v Dalmacijo, kamor je peljal mnogo vojakov raznih čet, lovcev, Maroičičevih pešcev, ženijskih vojakov, nekoliko Magjarov in tudi oddelek primorskega polka. Obložen je bil tudi s slamo, senom, moko, obleko, strelivom, drvami in mnogimi potrebnimi orodji za vojake. Naložili so tudi 4 vozove, na kterih hoté prevažati ranjene vojake. Čudil sem se, kje bodo te vozove rabili, ker po upornih krajih ni nobene take kolovozne ceste. Dež je silno lil, vojaki niso bili nič kaj dobre volje; pa kdo bi tudi bil dobre volje, če je do kože premočen, da se ves trese. Morje je bilo jako neugodno, ali „Diana“ je vendar odjadrala; če se jej nič nesrečnega ne pripeti, dospe 29. t. m. v Kotor.

26. t. m. ob 10. uri zvečer je začel goretí paromlin g. Riterja blizo Gorice. Tukašnji gasilci so se morali pozno po noči po železnici v Gorico odpeljati. Sliši se, da je ogenj napravil veliko škodo in da pride ob zasluzek mnogo družin, ki so imele službe pri mlinu. — Kakor se sliši iz mestnega prebivalstva, bomo tudi v Trstu dobili železnico po mestnih ulicah.

Iz Dunaja, 27. decembra. [Izv. dop.] Pred malo dnevi je že tu vsak črevljar in vsak flaker vedel povedati, da bode Giskra s svojimi ljudmi šel, od koder je prišel. Pomiloval ga ni nihče, saj Dunajčan je lehkóživ, za kar se denes navduši, to mu je jutri že tuje. — Zdaj pa je videti, da se nolože popolnoma zaobrača. Magjarski bog, minister Andraš, je vladarju svojo besedo govoril, in kar ni moglo storiti vse nemško časopisje z državnim zborom in s prvim avstrijskim kavalirjem vred, to je storil Magjar: nemško ministerstvo Giskra-Herbstovo je oteto, vsaj za zdaj. Pač mora tudi velikoustnim nemškim gospodom poniževalno biti, da je tudi v Cislajtaniji prav za prav vladajoč gospod magjarizem, in da je nemška hegemonija, kakor zdaj v Cislajtaniji cvete, v poslednji vrsti vendar le orodje „divjih hunskih sinov“, in trpi tako dolgo, dokler ga bodo Magjari baš rabiti mogli. Za nas Slovence menda ne bo škoda, če se Giskrovci za magjarsko slámico vlové in še nekaj časa na površji ostanejo. Poslednje moč imajo še: kader se v neprestanem boji vpeha ta, potem — pridemo mi.

Brali ste, da se tu napača neko društvo „za brambo nemškega elementa“ v Čeah, Slovincih in Poljakih. Ti ljudje so vsi privrženci nove „Presse.“ Lastnik tega lista Friedländer, nek neavstrijski jud, ki si je s samim ščuvanjem na Slovence pridobil ogromno premoženje, komandiral je vse svoje administratorje in „notizensammler-je“ v to društvo. Meščanstvo in sicer veljavni ljudje se ne vdeležujejo tacega ščuvanja. Radovedni smo, kako bodo ti dunajski gospodje „nove česke in slovenske husite“ uničili.

Kakor sem na opomin g. dr. Razlaga pozvedel, bil je Fischhof res le z dr. Tomanom in nekterimi drugimi Slovenci v dogovorih zastran slov. vprašanja, ne pa z g. dr. Razlagom.

Politični razgled.

Najnoveji listi iz Dunaja ne vedo nič natančnejega povedati o ministerski krizi. Spomenico večine je cesar dal manjšini, naj nanjo odgovarja. Dr. Berger je baje to delo prevzel. Cesar se dozdej še ni odločil. „N. fr. Pr.“ pripoveduje, da bode v juteršnem ministerskem svetu cesar odločno besedo govoril.

Čehi so pripravljani z drugo vlado pogoditi se in celo odstopiti za nekoliko od tirjatev, kakor so v deklaraciji zaznamovane. „Politik“ piše namreč: „Protivladna stranka v Čeah in na Moravskem bode gotovo zmerom pripravljena drugi vladi, ako jej pride nasproti, tudi nekoliko korakov

priljučiti se, ako bo videti, da se porazumljenje hoče. Ako pa se bode (vstaviti) Cepivo je jemal od otroka, čegar lahkomišelna mati je bila svojemu detetu zapustila eno najgrših bolezní. S cepivom so dobili galikansko bolezen vsi otroci, katerim so se pri tej priliki kože postavile, in dandanes ima v eni sami fari več nego 30 nedolžnih otrok sifilitično bolezen v najstrašnejših oblikah. Sicer teče že sodnjika preiskava, ali otrovan je cel zarod ene slovenske fаре. Dogodba je sama na sebi tako kričeča, da bi bil odveč vsak dostavek.

Praško mestno svetovalstvo se je iz mestnih zbornikov sestavilo tako, da je v njem 23 Čehov in 1 Nemeč. — Namestu dr. Bělskega bode najbrž za župana voljen Huleš.

Dalmatinski uporniki se udajajo. Brajčijani so orožje oddali. Krivošijani so bili prišli pogajat se, pa zaradi slabega vremena ni bilo vseh njih poglavarjev pričujočih; tako se je sklep odložil.

Poljske resolucije ministerska večina ne misli podpirati iz straha — pred Rusijo. Tako pripovedujejo poljski časopisi. V nemških pa ob istem času beremo, da so Poljaki, ktere je v zadnjem času spet bolj nego prej popadel ruski strah, sami želeli, naj se resolucija z dnevnega reda za zdaj še odloži.

Francoski cesar Napoleon je odpustil svoje ministerstvo in naročil Ollivier-u, da kot prvomestnik novo ministerstvo okoli sebe zbere. Ollivier-ovo ministerstvo pomenja novo liberalnejšo vlado Napoleonovega cesarovanja.

Razne stvari.

* (Mariborski bogoslovci) so napravili med svojimi ožimi krogi veselico 27. decembra. Razen petja je bilo govorov — 10. jezikih, in sicer: grški, francoski, latinski, staroslovenski, nemški, ogerski, ilirski (i. e. srbsko-hrvaški), angleški, laški in slovenski.

* (Inšpektor in organizator „Slavije“) g. Ivan Zeleznikar, bivši koncipient pri notarju Rateju v Slov. Bistrici, začne s prihodnjim mesecem v društvenih rečeh potovati po vsem slovenskem Štajerskem.

* (Katehet brez plače). Katehetu glavne šole celjske mestna blagajnica že tri mesece ni plačala nobenega krajcarja. Pravijo, da za to ne, ker g. katehet šuc proti sklepu mestnega svetovalstva krščanski nauk uči tudi v slovenskem jeziku. Radovedni smo, koliko časa bodo okoličani, ki ponajveč celjsko šolo vzdržujejo, trpeli, da se bo tako ravnalo z njih materinem jezikom in z učiteljem, ki hoče biti res učitelj, a ne samo germanizator. Kaj ko bi hoteli drugi trgi savinske doline in bliže celjske okolice osnovati svojo posebno šolo! Bilo bi jim to živo svetovati, mesto da zdaj zdržujejo nemško šolo, s ktero gospodarijo drugi, naj bi za isti denar napravili domačo, v kateri bi bili gospodarji sami! Celjski okoličani, premislite si to stvar!

* (Kozé in njih nasledki). Iz okraja na dolénem Štírskem se nam je pripovedovala neizmerno žalostna dogodba. Zdravnik je imel koze

(vstaviti) Cepivo je jemal od otroka, čegar lahkomišelna mati je bila svojemu detetu zapustila eno najgrših bolezní. S cepivom so dobili galikansko bolezen vsi otroci, katerim so se pri tej priliki kože postavile, in dandanes ima v eni sami fari več nego 30 nedolžnih otrok sifilitično bolezen v najstrašnejših oblikah. Sicer teče že sodnjika preiskava, ali otrovan je cel zarod ene slovenske färe. Dogodba je sama na sebi tako kričeča, da bi bil odveč vsak dostavek.

* (Izvirne iz Ormuža.) Iz tega lepega mestica se nam piše: „Tukajšni občinski služabnik svetilnice na ulicah našega mesta našiga le pri lepi mesečini. Povprašan zakaj tako ravna, odreže se mož: „Pri slabem vremenu in o temnih nočeh ni treba luči našigati, kajti take čase naj vsakdo doma ostane.“ Naznanjam to sl. mestnim zastopništvom v posnem ali vsaj v prevdarek. — Tudi pošta ima posebno polzevo pot. Pisma in časniki se še le tri ure po prihodu začenjajo raznašati in pripoveduje se o rekomandiranom pismu, ktero je iz Ormuža v Ljutomer potrebovalo — devet mesecev. To bi menda ne bilo posnemanja vredno.

* (Slovenski državni poslanci) so baje s Tiroleci in Bukovinci stopili v skupen klub, kteremu je prvosednik bukovinski poslanec baron Petrinó.

* (Načrt veselíc národne čítalnice na Vranskem) v zimskem času leta 1870: 9. januarja: občni zbor. 23. januarja: beseda in tombola. 6. februarja: beseda na spomin Vodnika in tombola. 20. februarja: beseda, tombola in ples. 13. marca: beseda in tombola. 27. marca: beseda in tombola. Začetek vsikdar ob 6. uri zvečer. Vsaki torek je streljanje s pušicami na tarčo. Vsako nedeljo je podučljivo prenašanje ob 4. uri popoldan, h katerim se čítalničarji vljudno vabijo. Glediščne igre se bodo v posebnih listih oznanovale. Na Vranskem stanujoči, ki niso v čítalnico vpisani, naj se po §. 4 čit. pravil ne vpljujejo. Odbor.

* (Slov. čítalnica v Sevnici) je sklicala po svojem odboru na 2. dan januarja 1870 v svojo dvorano veliko skupščino, pri kateri se bo polagal račun za leto 1869, volil nov odbor in se dogovarjalo o raznovrstnih društvenih zadevah. — Odbor čítalnične društvenike vljudno vabi k tej skupščini.

* (Rojanska čítalnica) napravi na novega leta dan v svojih prostorih besedo z deklamacijami in glediščno igro: „gospod Čapek“. Beseda se prične ob 5. uri zvečer. Odbor vljudno vabi vse čítalničarje, neudje bodo povabljeni še po posebnih listih.

* (Pravljica od volka), ki je jagujetu očital, da mu vodo kali, se posebno denašnji dan ponavlja. Na Dunaji se je ustanovilo neko društvo, ki bo varovalo nemštvo v mešanih deželah. V svojem programu pravijo ti nemški fanatiki: „Brezobzirno in z vsem orožjem Čehi, Slovenci in Poljaki bijejo boj proti nemštvu. Čehi so zapisali na svojo zastavo federalizem, to je raztresenje naravne nemške večine (1). Iz tega vzroka tirjajo Slovenci posebno kronovino. Od husitskih časov boj zoper Nemce ni bil tako hud kot zdaj.“

Na prodaj

je vinograd v Tinjskej gori, 1 uro od Slov. Bistrice. Meri 9 1/2 oral. vinograda samega 2 1/2 oral. Poslopje zidano, v najboljšem stanu. Klet globoka in obokana. Naitančnejše pogodbe se zvedó v notarskej pisarnici v Slovenskej Bistrici. (1)

Dr. Mihael Lederer

naznanja, da je odprl svojo **odvetniško pisarnico**
v **Konjicah.**

(2)

Vinograd in zemljišče na prodaj.

Blizo Celja in Žavca, v jako prijetnem kraju, je na prodaj vinograjsko posestvo. Vinograd leži na solnčno stran in meri 4 oral. Poleg njega ima posestvo 8 oral gozda, in pa okolo 6 oral travnikov, njiv in vrta. Na posestvu stoji lepa gosposka hiša, vincarija, kmetijsko pohištvo, dve vinski kleti. Tudi je ravno tam na prodaj že stoječa vinska preša.

P. n. kupci naj se izvolé obrniti do vrednika „Slov. Naroda“, kjer bodo zvedeli ceno in pa ime ter napis lastnikov. (1)

Najlepšo izbirko daril za praznike

brez vprašanja ponuja

Thiel-ova najprva in največa prodajalnica

biserov, zlatnine, srebernine in kineškega srebra.

Nova in času primerno opravljena

prodajalnica v gosposkih ulicah, v Payerjevi hiši
v **Mariboru.**